

BVD AANPAKKEN MET MONITORING EN VACCINATIE

Veelal wordt de bestrijding van het Boviene Virale Diarree-virus (BVD) enkel geassocieerd met vaccinatie. Maar met vaccinatie alleen krijgt men het virus niet onder controle. In dit artikel gaan we dieper in op de stappen die essentieel zijn in de aanpak van BVD en vertellen we hoe vaccinatie hiertoe kan bijdragen.

– Steven Sarrazin, UGent

Tot op heden is enkel de aankoop van een persistent geïnfecteerd rund (PI- of BVD-drager) wettelijk geregeld. Dit betekent dat de bestrijding van BVD voorlopig nog op vrijwillige basis en op bedrijfsniveau moet gebeuren. Ondanks de verschillende bedrijfsstructuren komt de aanpak van BVD telkens neer op de volgende pijlers: het verwijderen van de virusbron, het verhinderen van nieuwe infecties en het opvolgen van de vrije status. De samenhang van deze pijlers zie je in figuur 1.

Verwijderen van de virusbron

De grootste bron van het BVD-virus zijn de PI-runderen. Deze dieren worden tijdens de dracht besmet en zijn meestal zwakke kalveren die slecht groeien en sterven vóór ze 2 jaar zijn. Ondertussen verspreiden ze voortdurend een grote hoeveelheid virus

.....
Het opruimen van BVD-dragers is cruciaal in de bestrijding.
.....

die de stalgenoten en andere drachtige dieren besmet. Het opruimen van deze BVD-dragers is cruciaal in de bestrijding. Na het opruimen van de laatste BVD-drager moeten pasgeboren kalveren zo vlug mogelijk na de geboorte worden getest. Het is immers mogelijk dat de laatste BVD-drager nog drachtige dieren had besmet zodat nieuwe PI-kalveren kunnen geboren worden tot ongeveer één jaar na het opruimen van deze BVD-drager. Pas wanneer gedurende één jaar geen nieuwe BVD-dragers worden geboren, kan het

bedrijf als BVD-vrij worden beschouwd; tenzij ondertussen een herbesmetting is gebeurd.

Herbesmettingen met BVD gebeuren heel frequent. Ongeveer een kwart van de bedrijven die BVD-vrij waren, komen opnieuw met het virus in contact. Dit is deels te verklaren door de hoge densiteit aan runderen in België (86 dieren/km²) en het feit dat het virus circuleert op ongeveer de helft van de rundveebedrijven. Daarom moeten maatregelen worden genomen om de kans op een herbesmetting te verkleinen.

Verhinderen van nieuwe infecties

Het verhinderen van nieuwe infecties op het bedrijf en de verspreiding ervan binnen het bedrijf noemt men ook bioveiligheid. Op het belang van bioveiligheid in de bedrijfsvoering werd dieper ingegaan

Management&Techniek 9, 2012 en 1 van 11 januari 2013. Toch stellen we vast dat de bioveiligheid op Vlaamse bedrijven nog sterk kan worden verbeterd. Dit is dan ook een andere verklaring voor de frequente herbesmettingen.

Vaccinatie kan een hulpmiddel zijn in de bescherming tegen nieuwe BVD-infecties. Gezien de hoge runderdensiteit en het vaak voorkomen van het virus, kan vaccinatie aangewezen zijn om de kudde te beschermen. Echter, vaccinatie geeft veehouders soms een vals gevoel van veiligheid. Hiermee wordt bedoeld dat vaccinatie geen alternatief mag zijn voor het verwijderen van BVD-dragers en het verhogen van de bioveiligheid op het bedrijf. Vaccinatie is dus pas nuttig als eerst het virus van het bedrijf is verwijderd, in combinatie met het verhogen van de bioveiligheid en het opvolgen van de BVD-status van het bedrijf. Blind vaccineren is zonde van de investering! In België zijn enkel geïnactiveerde

nieuwe BVD-dragers kunnen worden geboren. PI-runderen verspreiden immers zo veel virus dat enkel een optimale vaccinatie enige bescherming kan bieden.

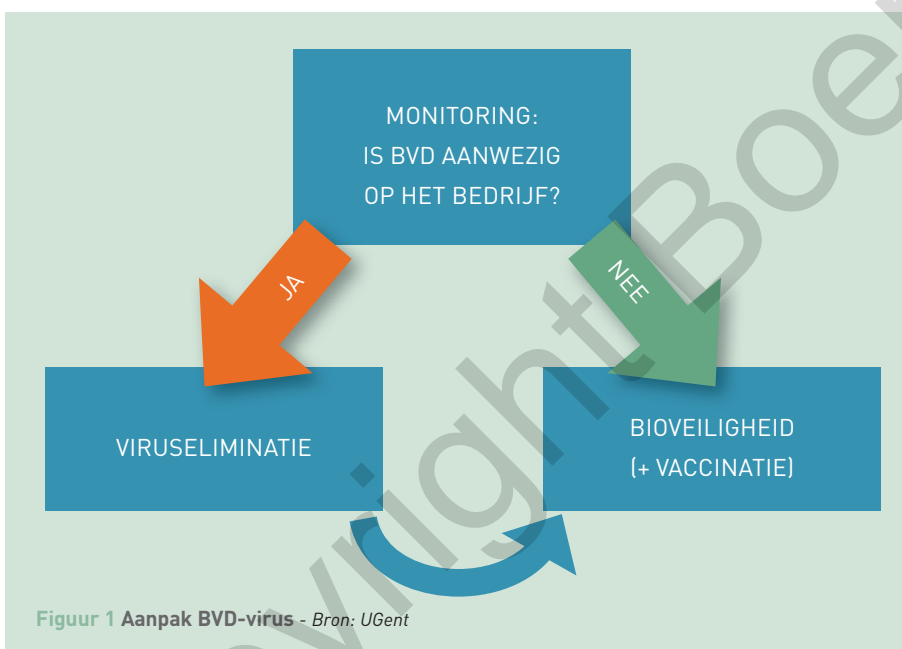
Opvolgen van de BVD-vrije status

Gezien de regelmatige herbesmettingen met het BVD-virus, is een alleenstaande BVD-aanpak – hoe grondig deze ook werd uitgevoerd – zonder verdere opvolging geen garantie op een blijvende BVD-vrije status! Deze verdere opvolging wordt ook wel monitoring genoemd en is naast het verwijderen van de BVD-dragers en de aandacht voor bioveiligheid essentieel voor een goede BVD-aanpak. Er wordt aangeraden om minstens jaarlijks de BVD-status van het bedrijf te controleren. Echter, als men van oordeel is dat de kans op herbesmetting groot is, kan op een regelmatigere basis gecontroleerd worden. Op deze manier kan men een eventuele herbesmetting snel vastleggen en kan men ingegrijpen vooraleer het virus

negatief wordt. Daarom geeft men er de voorkeur aan om jongvee te controleren. Door hun jonge leeftijd wijst de aanwezigheid van BVD-antistoffen bij deze dieren op een recente circulatie van het virus. Een onderzoek van een tiental dieren volstaat meestal om een idee te krijgen van de BVD-status van het bedrijf. Wanneer er wordt gecontroleerd op de aanwezigheid van het BVD-virus zelf, dan kan dit aan de hand van bloed, tankmelk of oorweefsel. Maakt men gebruik van tankmelk, dan verkrijgt men enkel informatie over de runderen die op dat moment in lactatie waren en melk gaven die in de tank terecht kwam. Van bijvoorbeeld dieren in lactatie en onder antibiotica-behandeling heeft men dus geen resultaat! Een controle via tankmelk heeft het nadeel dat het lang kan duren vooraleer een nieuwe BVD-drager wordt opgespoord. Daarom wordt aangeraden een controle van de tankmelk te combineren met een andere vorm van monitoring. Een volgende mogelijkheid is een groepscontrole van alle kalveren die gedurende een bepaalde periode werden geboren. De snelste manier om kalveren te controleren op de aanwezigheid van het BVD-virus is door middel van een bloedstaal voor de eerste biest of een stukje oorweefsel (earnotch). Dit laatste kan bij alle pasgeboren kalveren worden toegepast, terwijl een bloedname voor de eerste biest enkel tijdens een keizersnede haalbaar lijkt wegens de aanwezigheid van de dierenarts. Een stukje oorweefsel wordt bekomen bij het plaatsen van een speciaal daarvoor ontwikkeld oormerk en wordt vervolgens door de veehouder opgestuurd naar het laboratorium. Hoe sneller de dieren worden gecontroleerd, hoe sneller men kan ingrijpen bij een positief testresultaat. Positieve dieren moeten zo snel mogelijk geslacht of geëuthanaseerd worden.

Voor een efficiënte BVD-aanpak is het dus van belang de essentiële onderdelen van de bestrijding toe te passen, te beginnen met het verwijderen van de BVD-dragers. Daarnaast moeten bioveiligheidsmaatregelen worden genomen om herbesmetting zo veel mogelijk te vermijden. Via monitoring kan de BVD-status op regelmatige tijdstippen worden nagegaan. Enkel onder deze omstandigheden kan vaccinatie een meerwaarde betekenen voor de bedrijfsvoering! ■

Steven Sarrazin is verbonden aan de Vakgroep Voortplanting, Verloskunde en Bedrijfsdiergeneeskunde van de Faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Gent.

Figuur 1 Aanpak BVD-virus - Bron: UGent

BVD-vaccins beschikbaar. Dit heeft tot gevolg dat elk dier dat niet wordt gevaccineerd (bijvoorbeeld door een onvoldoende dosis of over het hoofd gezien tijdens de vaccinatie) nog besmet kan worden met het circulerende virus. Dit betekent ook dat om de dieren voldoende te beschermen tegen het virus een strikte halfjaarlijkse vaccinatie nodig is. Zijn er nog BVD-dragers aanwezig op het bedrijf en wordt het vaccinatieschema niet goed opgevolgd, dan kan het vaccin misschien nog voldoende bescherming bieden tegen de ziekte BVD. Mogelijk verhindert het een besmetting van de foetus niet, zodat er

grotere schade aanricht. Verschillende manieren van monitoring zijn mogelijk. Men kan controleren op de aanwezigheid van het BVD-virus zelf, of op antistoffen. Antistoffen worden door runderen aangemaakt als ze met het BVD-virus in contact komen en kunnen zo aantonen dat het virus heeft gecirculeerd op het bedrijf. Deze antistoffen kunnen gedurende jaren worden aangetoond. Het testen op antistoffen kan zowel via bloed of tankmelk. Als het bedrijf pas recent werd uitgezuiverd, zal het – gezien de leeftijd van de lacterende dieren – lang duren vooraleer een tankmelkstaal